



7. Képzeld el, hogy Brüsszelben jártál! A szöveg alapján számolj be élményeidről egyik osztálytársadnak 7-8 mondatban! Beszámolódban említs meg legalább három nevezetességet, majd a beszámoló végén nyújtsd át a Brüsszelből hozott ajándékot! Ügyelj arra, hogy a beszámoló életszerű legyen!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Olvasd el az alábbi mondatot!

Piroskát megkérte édesanyja, hogy menjen el a boltba, és vegyen lisztet, lekvárt, diót, tojást, élesztőt és tejet.

- a) Mit gondolsz, mit fog csinálni Piroska édesanyja, amikor Piroska visszaérkezik a boltból?

.....

- b) Hol tartózkodik majd legtöbbet az édesanyja?

.....

- c) Mi történik véleményed szerint, ha Piroska nem kap diót? És ha lisztet nem kap?

Dió nélkül:

Liszt nélkül:



- d) Piroska 11 órakor hazatért a boltból, elment a szomszédba, és meghívta barátját, Mónit. Írd le, mit mondhatott neki! A szövegben szerepeljen, hogy mikorra jöjjön át, és mi mindent fognak csinálni!

.....

.....

.....

.....

9. Olvassátok el az alábbi szöveget!

Apu! Hod megy be, az a nagy elefánt
az oroszlán barlangjába?

Apu! Hod megy be, az a nagy elefánt,
hogy ha meghívják teára?

- 5 Ha csak az ormányát dugja be a buta, az kész könnyelműség:
mire felszívja a teáját, leharapták régen az ormányát.
Van-e pótormánya őneki? Apu, mondd meg már, nahát!
(...)

Apu! Pincébe, hogyan megy a zsiráf,
hogyha fát kell hozni néki?

- 10 Ugye négyrétre hajtja össze a nyakát,
Hisz a jó zsiráf ezt érti
De ha gyűrött lesz az a hosszú nyaka, akkor mondd meg mit
csinál
Van-e vasalója őneki, vagy a vasalója rossz, régi,
- 15 Ezért nem tudná kivasalni a nyakát, akkor mondd meg mit csi-
nál?
(...)
Ugye erszényes az a kenguru ott?
Ugye sok pénze van néki?

(részletek Bilicsi Tivadar dalszövegéből)



- a) Képzeljétek el, hogy ti vagytok a versbeli óvodás testvérei! Apu sajnos nem ér rá, ezért válaszoljatok ti apu helyett a kérdésekre! Adjatok kétféle választ: az egyikben éljétek bele magatokat a testvéretek által vázolt szituációba, a másikban mondjátok el, hogyan működik ez a valóságban!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- b) Sorold föl az említett állatok azon a testrészeit, amelyek problémát okoznak a kérdezőnek! Mi a közös bennük?

.....

.....

- c) Hol járhatott a kérdező, amikor ezeket a kérdéseket feltette?

.....

- d) Mit jelent a szövegben a „nahát” szó?

.....



Olvassátok el az alábbi szöveget!

A természetnek ajánlott új lények

A rigólya
 A kendermagos teve
 A leveli oroszlán
 A dolmányos borjú
 A fülszarvú
 A bölömtében
 Az orramile
 A hétyyú
 A mosogatómedve
 A deneféreg

(részletek Morgenstern versének
 Tímár György általi magyarításából)

10.

a) Milyen módszerekkel jöttek létre az új állatnevek?

.....

.....

b) Húzd alá a szövegben szereplő valódi, létező állatok neveit! Sorold föl azokat az új állatneveket, amelyekben több állatnévre is történik célzás!

.....

.....

c) Sorold fel azokat az állatneveket, amelyek részben vagy egészben szerepelnek az új nevekben is!

.....

.....



1. Az alábbi szavakat, kifejezéseket akkor használjuk, ha véleményt mondunk. Válogasd szét őket a megadott szempontok szerint!

a)

Személyes vélemény	Általános vélekedés

tapasztalatom szerint
 azt hiszem
 általánosan elfogadott nézet
 ami engem illet
 véleményem szerint

azt mondják, hogy
 én személy szerint azt gondolom
 szeretnék rámutatni arra
 nekem úgy tűnik
 ahogy mondani szokták

b)

Egyetértés	Ellenvélemény

természetesen így van
 az teljesen más
 nem értek egyet veled
 teljesen igazad van
 egyetérttek
 ennek ellenére

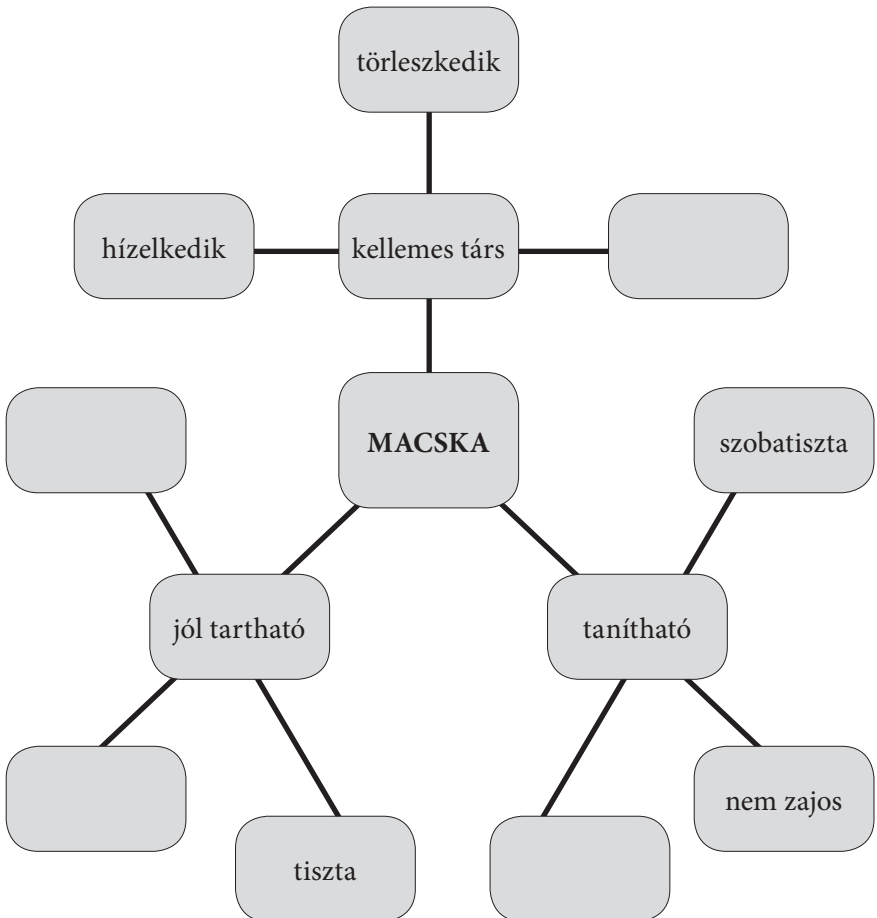
én is úgy gondolom
 nem teljesen igaz az, hogy
 ez egy jó ötlet
 ellenkezőleg
 igen, de nem gondolod, hogy
 nem vagyok benne biztos



2. Hogyan építhetünk fel egy olyan fogalmazást, amelyben a véleményünket mondjuk el? Olvasd el az alábbi útmutatót!

- A bevezetésen és a befejezésen kívül érdemes három bekezdésnyi szövegben gondolkodni.
- Egy-egy bekezdés elejére kerüljön egy átfogó mondat (tételmondat), ezt támassza alá a bekezdés többi mondata!

a) Egészítsd ki a gondolattérképet! Ha szükséges, új ágakat is rajzolhatsz.





b) Az alábbi fogalmazásvázlat felhasználva készíts egy érvelő, vélemény-kifejtő fogalmazást a macskáról! Figyelj arra, hogy a bevezetésben fel kell keltened az olvasó érdeklődését a téma iránt, a befejezésben pedig már nem közölhetsz új információkat, csupán a már elmondottakat összegezheted!



A tökéletes házi kedvenc

„A kutya az ember legjobb barátja”, tartja a mondás, ám sokak számára a macska a tökéletes házi kedvenc.

.....
.....
.....

Először is:

.....
.....
.....

Másodszor,

.....
.....
.....



Végül,

.....

.....

.....

3. Az osztály el szeretné dönteni, hová menjen osztálykirándulásra. Két lehetőség merült fel: Eger és a Bükk-hegység meglátogatása, illetve egy balatoni kirándulás. Gyűjts érveket a saját véleményed mellett, és ellenérveket a másik lehetőséggel szemben!

Érvek:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



XV.

1. Olvasd el az alábbi szöveget!

A folyadékok légneművé válásának folyamatát párolgásnak nevezzük. Párolgás minden hőmérsékleten zajlik, ilyenkor a folyadék felszínéről folyadékrészecskék lépnek ki a környezetbe.

Ha a folyadék hőmérséklete a melegítés során eléri a forráspontot, akkor a folyadék belsejében is megindul a párolgás. Ilyenkor vízgőzt tartalmazó buborékok szabadulnak ki a folyadék belsejéből. A folyadék további melegítése során a forrás egyre intenzívebbé válik, de a folyadék hőmérséklete nem emelkedik a forráspont fölé.

A párolgás és forrás energiaigényes folyamat: mindkettő energiát von el a folyadéktól.

2. Tanulmányozd a képeket! A három fotón három főzőpohárnyi melegített vizet látunk.

- a) Számozd be képeket olyan módon, hogy az 1. a legalacsonyabb, a 3. a legmagasabb hőmérsékletű poharat jelezze!



b) Fejezd be a mondatokat!

- A bal oldali edényben lévő víz
- A középső edényben lévő víz
- A jobb oldali edényben lévő víz



3. Válaszolj az alábbi kérdésekre úgy, hogy X-et teszel a helyes válasz (vagy válaszok) előtti négyzetbe!

a) Hol zajlik a párolgás?

- A folyadékot tartalmazó edény falán.
- A folyadék felületén.
- A folyadék egészében.

b) Takaréklángon egy nagy átmérőjű lábosban levest melegítünk. Azt tapasztaljuk, hogy a leves hőmérséklete $80\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ig emelkedik, de tovább már nem nő a melegítés során. Forrásban van-e a leves?

- Igen, mert a hőmérséklet már nem nő, hiába melegítjük a levest.
- Nem, mert a leves hőmérséklete nem érte el a forráspontot.
- Csak az edényben lévő vizet látva tudnánk eldönteni a kérdést.

c) Amennyiben a víz nincs forrásban, hogyan lehetséges, hogy nem melegszik tovább?

- Nem lehetséges, ezért biztos, hogy a leves forrásban van.
- A gázláng energiáját ezen a hőmérsékleten a folyadék párolgása teljesen felemészti.
- Az edény fala és a folyadék felszíne melegíti a környezetet, s a víz ezért nem tud tovább melegedni.
- A párolgás is hőt von el, a környezet is melegszik, s a gázláng energiája erre fordítódik.

d) Hogyan lehetne elérni, hogy a leves felforrjon a lábosban?

- Feljebb kell csavarni a gázt, mert ekkor a láng által közölt hőenergia növekszik.
- Le kell fedni az edényt egy fedővel, mert akkor a párolgás miatt elszökő hő csökken.
- Be kell csukni az ablakokat, hogy a hő ne szökjön el.



XIX.

1. Olvasd el a verset, majd oldd meg a feladatokat!

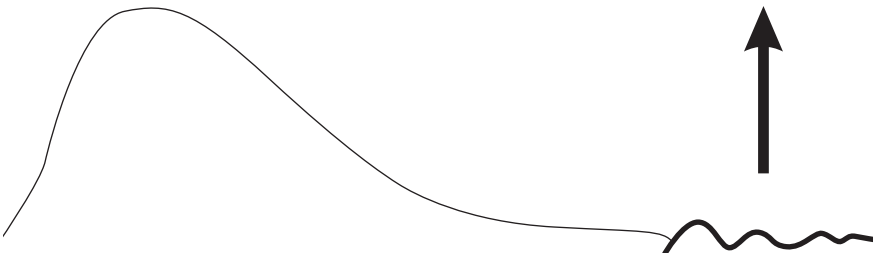
Pataki Edit: A vízcsepp útja

Forrás fakad, érré válik,
 csermelybe fut, az patakig,
 patak folyóba torkollik,
 folyó szalad folyamágig,
 5 folyam hömpölyög tengerig.
 Így jut a csepp óceánig.
 Ahogy a csepp elpárolog,
 felhőkben az égen gyúlik,
 s amikor megszorodott,
 10 sok cseppje a földre hullik.
 Apró vízcsepp – életet ad,
 minden szomszjas lényt megítat.

a) Melyik, a természetben lejátszódó folyamatra ismerd a vers alapján?

.....

b) Készíts vázlatrajzot erről a folyamatról az ábra kiegészítésével!





c) Hogyan nevezzük a nyíllal jelölt folyamatot?

.....

2. Sorolj föl néhány téli és nyári csapadéktípust!

téli:

nyári:

3. Nyári délutánok gyakori kísérője a zápor és a zivatar. Mi a hasonlóság és mi a különbség a két jelenség között?

.....

.....

.....

4. Milyen kísérőjelenségek kapcsolódhatnak a zivatarhoz? Sorolj fel legalább kettőt közülük!

.....

5. Olvasd el újra a vers két utolsó sorát! Fogalmazd át saját szavaiddal őket!

.....

.....

6. Sok csepp követ váj – tartja a közmondás. Fogalmazd meg saját szavaiddal, mit is jelent ez!

.....

.....

.....

.....

.....



XXI.

1. Olvasd el figyelmesen a verset!

Csanádi Imre: Levélsöpőrő

Köd szítál,
hull a dér,
lepörög
a falevél:

5 földre szökik, szemétnek,
aki éri, ráléphet,
sziszegő szél
söpri-hajtja,
hullongó hó
10 betakarja.

a) Sorold fel a versben szereplő időjárási jelenségeket!

.....

b) Melyik évszokról szól a vers?

.....

c) Miből következtethetünk arra, hogy ennek az évszaknak már a vége felé járunk?

.....

.....

d) A versben szereplő időjárási jelenségek közül melyik kialakulása kapcsolódik fagypont alatti hőmérséklethez?

.....



- e) Miben hasonlít, minden különbözik egymástól a felhő és a köd? Írd a táblázat megfelelő részébe!

hasonlóságok	különbségek

- f) Húzd alá azt a versrészt, amelyből kiderül: ebben az évszakban az avarban járunk?

- g) Melyik, a versben is szereplő időjárési jelenséghez kapcsolódhatnak az alábbi jelzők? Írd az időjárési jelenség nevét a jelző után a vonalra!

északi

sűrű

zúzmarás

szállingózó

viharos

2. Fogalmazz meg egy rövid időjárás-előrejelzést, amely egy őszi reggelen elhangozhat a rádióban!

.....

3. Sok közmondásunkban, szólásunkban szerepelnek időjárési jelenségek. Felsoroltunk néhányat közülük, de kihagytuk belőlük az időjárési jelenség nevét. Egészítsd ki a mondásokat!

a) Jön még kutyára

b) Derült égből

c) után köpönyeg.

d) Májusi aranyat ér.

e) A hátán is megél.

4. Melyik szólás jelenti közülük azt, hogy valaki nagyon élelmes? Írd ide a betűjelét!